

BILAG 1 – Morten Brøgger Kristensen

Første interview 9. marts 2020

Hvad kan [BioVækst] kompostere i jeres anlæg, er det alt bionedbrydeligt i kan kompostere?

Ja det er det sådan set. Vi har jo behandlet mange ting efterhånden i de her år. Vi har også komposteret spildevandsslam for eksempel. Det har vi gjort for at fjerne miljøfremmede stoffer. Noget af spildevandsslammet må kun køres ud på landbrugsjord hvis det bli ver komposteret først, så det har vi gjort tidligere.

Ja det bionedbrydelige putter vi jo bare sammen med

det andet madaffald og bionedbrydeligt papir og plastik og sådan noget. Det kommer bare sammen med det andet affald og så bliver det jo nedbrudt.

Man ville ikke kunne gøre det rent.

Der ville være for lidt krudt i det. Hvis man tog noget udelukkende bionedbrydeligt plastik og puttede ind i et modul, så ville der ikke ske noget med det, fordi der ville mangle næringsstoffer og der ville mangle alt muligt for at sådan noget kunne behandles. Det skal behandles sammen med noget affald.

Lidt i samspil med plejehjemmene, har vi set at i også har medicinalindustriaffald.

Har i nogle udfordringer med og behandle det?

Vi har ikke større aftaler omkring medicinalindustri. Det kan jeg ikke lige se vi har.

Nu sidder jeg lige og tænker, men det tror jeg ikke vi har. Det er ikke sådan at

vi ikke ville kunne håndtere det, men jeg tror ikke vi har nogle større aftaler om det. Vi

har nok tilladelse til det, det er nok mere det. Jeg kan ikke huske at vi har nogle større aftaler med det.

Men du tænker ikke at sådan noget med medicinrester og andet, at det er et problem i forhold til jeres proces?

Nej det tror jeg ikke. Man kan sige vi har jo ikke... altså medicinrester, når man snakker medicinrester du ved, så er det jo i reglen i forhold til, at der kunne være nogen borgere, der har smidt nogle pilleglas, et eller andet, det er nok mere der man snakker medicinrester. Det vil være en forsvindende lille del der vil havne i affaldet sammenlignet med alt det andet affald. Der er lavet nogle undersøgelser før, omkring spildevandsslam om man kunne genfinde [medicinen] og det kan man ikke efter kompostering. Det giver jo også god mening fordi medicinen er jo tænkt til at blive omsat i en vis grad i tarmen. Hvis man så har en længere biologisk proces, så vil det være meget underligt, hvis det ikke bliver omsat der.

Ja det er jo også høje temperaturer i kører med. Højere end hvad vi har inde i kroppen.

Det er høje temperaturer og en stor varietet af mikroorganismer og det er små mængder, så man ville nok have svært ved at genfinde noget [medicin] i virkeligheden.

Grunden til vi spørger om medicinrester er fordi vi søger lidt om det kan være et problem i forhold til afføring også, ville du svare det samme?

Ja for man kan jo sige at vi har håndteret spildevandsslam før. Det er jo sådan set afføring som bare har været gennem et spildevandsrens anlæg, så jeg tænker ikke at der vil være den store udfordring med bleer. Det tror jeg ikke og kan ikke lige umiddelbart forestille mig.

Vi får jo også madaffald. Vi får kød og alle mulige ting.

Det kan godt være der er, jeg skal ikke helt kunne sige om der er et eller andet godkendelsesmæssigt man skal overveje specielt med bleer.

Det kan jeg ikke helt gennemskue,

men umiddelbart tænker jeg, siden vi godt har måtte håndtere spildevandsslam, så kan jeg ikke forestille mig at der skulle være den

store forskel på bleer. Fordi spildevandsslammet er jo ikke hygiejniseret når vi modtager det - det gør vi jo.

Derfor så tænker jeg at det må være det samme med bleer.

I skrev noget med jeres spildevandsslam, at der er kategori 1-3, hvor i også udpensler dem lidt på jeres hjemmeside.

Med spildevandsslam er det jo fordi at der er det slam som er det som indeholder tungmetaller, det kan man ikke gøre noget ved rigtigt. Man kan ikke fjerne tungmetallerne. Så er der det slam som indeholder miljøfremmede stoffer, det kan man godt kompostere sig ud af og så er der det slam som slet ikke hverken har miljøfremmede stoffer eller tungmetaller, altså som er under grænseværdierne. Det må man jo sådan set køre direkte ud på landbrugsjord. Det er de tre klasser, der er for spildevandsslam.

Den strøm, der bliver lavet den bliver solgt til elnettet, så den sælger vi sådan set bare. Og den varme der bliver lavet, der bruger vi noget af den på vores eget anlæg og noget af den sælger vi over til administrationsbygningen, der ligger ved siden af.

Det vi så gør det er at vi køber grøn strøm.

I skriver at fremadrettet vil i gerne have [gassen] på netværket.

Det er for os udelukkende et spørgsmål om at vi får nok affald.

Det er jo affaldet der ligesom betaler for investeringerne og gasopgraderingen er væsentligt dyrere end at

have gasmotor. Det hænger også godt sammen fordi lige nu kan vi jo godt bruge varmen og vi kan sælge strømmen, men hvis vi får mere affald, så kan vi ikke bruge varmen. Vi kan sælge strømmen, men vi kan ikke bruge varmen. Så det hænger godt sammen med mere affald, så vil det også være relevant at lave gasopgradering, så man kan sælge gassen.

Og jeres anlæg, laver det ren metan til nettet?

Nej. Det er det som gasopgraderingsanlægget skal. Vores anlæg laver biogas med et højt indhold af metan i forhold til andre anlæg fordi vi ligger deromkring 75-80 % metan i vores biogas. Normale anlæg ligger omkring de der 60 %. Men det er jo stadigvæk ikke ren metan, så det skal renses før man kan putte det ind i gasnettet. Man skal fjerne CO2'en.

Er jeres anlæg bygget stort nok til at i kan håndtere kompost nok til at lave gas til nettet eller vil i også skulle udvide selve anlægget?

Det er bygget stort nok til at vi godt kunne, vi skulle nok bygge noget ekstra til, men vi har også tilladelser til det. Vi har tilladelser til at bygge anlægget op til 50.000 tons madaffald, så vi må sådan set godt udvide anlægget til fuld kapacitet. Det vil sige vi nok i virkeligheden vil have kapacitet til lidt mere.

I modtager affald fra fem kommuner nu. Hvor mange kommuners affald vil du sådan skyde på i ville kunne håndtere?

Jamen det kommer jo an på hvor meget affald de har. Vi kunne håndtere de der 50.000 tons. For at give en størrelsesorden så kunne man sige at Argo, de har cirka 20.000 tons affald. Vestforbrændingen de har cirka 30.000 tons, så vi kunne sådan set håndtere begge kommuners affald, begge affaldsselskabers affald hvis det var.

Hvad er den primære udfordring i forhold til hvis bleer skulle indgå i jeres system? Ser du nogle udfordringer ved det eller tror du i godt ville kunne håndtere det selv hvis det var ikke nedbrydelig plast, de var lavet af?

Jeg tror det er svært hvis det ikke er bionedbrydeligt plast. Det kan ikke lade sig gøre. Man kan ikke pille indholdet ud af bleerne. Det er der nogen der har prøvet og det virker ikke. De kommer til at sortere det hele fra. Hvis det indgår uden at det er bionedbrydeligt så bliver det hele bare sorteret fra. Hvis de ikke er bionedbrydelige, så kan man ikke behandle det på denne her måde. Man kan godt få det ind, men så sorterer man det hele fra som restaffald og så bliver behandlingen jo rigtig dyr.

Men hvis den var bionedbrydelig så ville den bare kunne indgå?

Ja så er det noget andet. Så kunne man godt gøre det.

Andet interview 2. juni 2020

Hvorfor er i det eneste værk der kan kompostere bionedbrydeligt plast i Danmark?

Det er fordi de andre de ikke er komposteringsanlæg. De andre er kun biogasanlæg, så derfor er der ikke nogen komposteringsproces på deres anlæg. Så det er derfor.

Og bionedbrydelig plastik bliver ikke nedbrudt i en anaerob proces.

Hvem aftager jeres spildevandskompost?

Lige nu har vi ikke nogen kompost lavet af spildevand, så lige nu er der ikke en, men dengang vi havde, der var det landbruget.

Og i havde ikke noget problem med at afsætte det?

Nej det havde vi ikke. Det levede op til slambekendtgørelsen. Dengang hed den jo slambekendtgørelsen. Affald til jord hedder den nu. Det levede jo op til de regler der står i den, så vi kunne godt afsætte det.

Grunden til i ikke tilbyder slamkompost nu, det er så fordi at i simpelthen ikke laver spildevandsslamkompost i øjeblikket?

Ja det er det. Det var fordi at på et tidspunkt så kom vi dertil at vi havde så meget madaffald, så vi ikke havde plads til spildevandsslammet. Vi havde taget spildevandsslammet lidt ind fordi vi tænkte vi kunne bruge det også som, når vi ikke har så meget madaffald, så kan vi tage og behandle spildevandsslam. Men så kom der mere og mere madaffald og så til sidst havde vi ikke rigtig plads til spildevandsslammet. Så stoppede vi med at behandle det.

Men vi kunne stadig gøre det [...].

Men du sagde noget om sidste gang vi snakkede at i opererede på en meget mindre kapacitet end hvad i havde.

Jamen det gør vi også. Men det der er sket siden dengang vi behandlede spildevandsslam, det er at prisen for at behandle det er raslet ned. Det vil sige at det meste af slammet køre bare direkte ud på landbrugsjord uden at blive behandlet. Det er klart at der kan vi ikke være med hvis man skal lave en behandling også. Så kan man sige at det vi godt kunne behandle, det er b-slammet. Altså det er det slam som har for højt indhold af miljøfremmede stoffer fordi det bliver nedbrudt ved komposteringsprocessen. Men b-slammet er jo ikke sådan noget folk har hele tiden. Det er sådan noget som kommer engang imellem. Så kommer der et parti hvor [...], der er et eller andet der er gået galt, så har de forhøjet indhold af miljøfremmede stoffer. [...] b-

slammer er lidt sværere at [...] behandle [...] løbende fordi så kommer [...] der pludselig en masse og så kommer der ikke noget. Det er lidt sværere at få det til at løbe rundt på, hvis man kun behandler b-slam.

Så det bedste det er hvis der er en kontinuerlig strøm af affaldet?

Ja lige netop.

Måler i [næringsindholdet] løbende når i komposterer?

Ja det gør vi. Der kommer jo laboratorier og tager prøver ud af komposten og analyserer den. Vi analyserer den i henhold til det gamle miljøstyrelsesdokument, der hedder Standardiserede produkter for kompost, som vi også var med til at lave for 15 år siden tror jeg. Men der ligger sådan en standard produktbeskrivelse for kompost, sådan en miljøstyrelsesrapport og vi analyserer ud fra den. Der kommer så et laboratorium og tager prøverne ud for at de skal være akkrediteret og så får vi analyser derfra.

Så ser i simpelthen hvad der er, hvilke næringsstoffer, sådan fuldstændig udpenslet?

Jaja så ser man hvilke næringsstoffer der er og hvor tilgængelige de er. Så deklarerer vi dem på den måde som landmanden bedst kan bruge dem.

Så sådan noget som fosfor, det har i et tal for?

For eksempel fosfor og kvælstof og kalium og alle de der ting. Der ligger en deklaration på hjemmesiden også hvis du vil se den.

Har i nogle gamle tal fra da i håndterede spildevandsslam? Eller er det bare det samme, indgår det i samme proces eller hvordan er det?

Nej spildevandsslammet det lavede vi for sig. Spildevandsslammet var lavet som kompost for sig, så den har sine egne værdier. De ligger ikke på hjemmesiden tror jeg, men jeg har nok nogle gamle værdier på det hvis det er. Det er jo tilbage fra 2011 eller -14 eller sådan noget.

Hvis du har nogle tal på det, vil vi være meget interesseret i det.

Man skal være opmærksom på at de svinger, spildevandsslam svinger jo.

Det er også bare for at have en rettesnor i forhold til det ville jo være afføring vi førte ind med bleen.

Jeg kan godt sende dig et eller andet gammelt analyse på noget spildevandsslamkompost.

Vi har snakket med Roskilde Kommune, og det kan vi ikke helt forstå, men de har valgt at køre deres KOD til Jylland i KomTek med lastbiler for at behandle det der, som bare er et behandlingsanlæg, hvor det så derefter bliver transporteret til bioforgasning også på lastbiler. Det sagde hun havde en mindre klimapåvirkning end hvad jeres proces har i forhold til udledning. Fordi I i jeres proces havde et meget højt udledt af metan. Det kunne vi simpelthen ikke forstå. Nej. Det tror jeg heller ikke hun har belæg for, fordi det ved hun ikke. Vi har ikke givet hende nogle tal fra vores metanudslip, så det må bare være noget hun har opfundet til lejligheden, tror jeg. Men altså når det er sagt, du ved godt hvorfor de kører ikk'. Det er ikke noget de har valgt. Det er fordi der var et udbud. Der var et udbud med Vestforbrændingen og Argos affald dengang. De holdt op med at være med i BioVækst og det første udbud var lavet sådan at de delte Argos og Vestforbrændingens affald op i fire, altså to dele fra hvert selskab, og så kunne man kun vinde en af portionerne fra hvert selskab. Det vil sige man kunne eller vi kunne vinde, altså vi var billigst på dem alle sammen på det tidspunkt, men vi vandt så kun den halve mængde fra Vestforbrændingen og den halve mængde fra Argo. Og det er derfor at Roskilde-affaldet kører til Jylland. Det er fordi vi kunne ikke vælge/vinde hele mængden. Så det har slet ikke noget med det at gøre. Det er ikke noget aktivt valg de har lavet. De var nødt til det.

Nu har de så lige haft det hele i udbud igen. Alt deres affald i udbud, ikke kun vores, ikke kun det der til Roskilde, men også vores.

[...]

Men grunden til at de kører det er fordi at det udbud de har lavet, det var lavet sådan at man kunne ikke vinde det hele. Det er derfor at vi fik det.

[...]

Og så har det været sådan at udbuddet var på to år, men så har de bare forlænget udbuddet med to yderligere år hver gang og de har også forlænget med os. Så det er ikke noget de har valgt, de har ligesom bare sagt vi har haft det her udbud og så har de bare forlænget først et år og så et år til.

Men i jeres iltningsproces i komposten, der udleder i ikke en masse metan der, altså når i lufter komposten?

Nej det gør vi ikke hvis vi bare har aktiv beluftning og det har vi jo. Og det der der er noget værre pjat fordi de aner jo ikke hvor meget metan, der ryger af når landmanden kører sin gylle ud på marken. Altså det ved de jo intet om. Godt nok afgasser man gylle, men der er jo gas i gyllen stadigvæk når man kører den ud, så de ved jo ikke en skid om det.

[...]

De har i hvert fald ikke fået nogen tal fra os.

I forhold til Abena som vi har et samarbejde med. De har jo faktisk lavet en prototype på nogle bionedbrydelige bleer. De er i gang med at producere det op og er i gang med at få det mærket. Så vi tænkte på om i havde interesse i at prøve at køre en forsøgsordning med dem?

Det kan vi da godt gøre, det kunne da være meget spændende at prøve dem.

Ved du hvor stort et parti i ville have brug for at gøre det med der?

Jamen altså det kommer jo an på hvordan vi laver forsøget. Man kan jo lave det i småskala, hvis man putter det ind i nogen, altså hvis det bare er for at prøve at se om de bliver nedbrudt, så kan man jo bare putte det ind i nogle sække og smide det ind sammen med det andet, så man kan finde dem igen.

Det vi tænkte var om man kunne have sådan et kontrolleret forsøg hvor vi nedbrød bleerne sammen med almindelig KOD eller andet?

Jaja det var jo det man skulle gøre.

Fordi vi må ikke sortere det med KOD for Roskilde Kommune fordi så bliver de jo ensporet til, at så kan de kun vælge et værk som jeres. Så der skal vi have en ny fraktion indført, men det kunne være rigtig spændende hvis man kunne nå at få testet det. Vi kan nok ikke nå det med vores projekt, men det kunne være i kunne blive sat i samarbejde med Abena?

Vi kan sagtens prøve at putte det ind i et modul og så se hvordan det omsætter.

Ville det så være mange kilo i skulle have der, hvis i skal sætte det ind i et modul?

Nej altså, det er det jeg siger. Det kan man jo lave i, altså i sådan et modul der er jo 200 tons madaffald eller sådan noget, men man kan jo bare, hvis man bare skal lave et forsøg, kan man jo bare tage sådan nogle sække, nogle netagtige sække og så smide bleerne ned i dem og så smide det ind i procesmodulet sammen med madaffaldet sådan at man kan finde det igen. Det har vi gjort før og så kan man jo bare se om bleerne er omsat. Så man behøver jo ikke så meget, for at se om de kan omsætte, behøver man jo ikke så meget.

Det kunne man sagtens finde ud af.

Ved du hvor lang tid sådan en proces ville tage hvis man gjorde det? Du siger i har prøvet det før.

Så ville vi jo bare køre dem gennem hele processen. Det er jo også det der ville være relevant. De ligger jo tre uger ved biogas og så ligger de fire uger ved kompostering og så ligger de en, to, tre måneder ved eftermodning. Så det ville jeg tænke at de skulle køre hele processen igennem.

Så et lille halvt år ville det tage?

Ja det tager måske ikke et halvt år, men fire måneder eller sådan noget. Fire-fem måneder. Jeg tænker at de skulle køre hele processen for at se om det virkede.

Bilag 2 – Rikke M. F. Killeen

Rikke svar i blå:

Vi har nogle enkelte opfølgende spørgsmål, vi håber du har mulighed for at hjælpe os med at besvare:

- Hvem aftager affald fra institutionerne
Remondis
og hvem fra de private husholdninger i Roskilde kommune?
Urbaser
- Er det samme firma som aftager dagrenovation og KOD fra institutioner?
Ja
- Vil en eventuel 3. fraktion fra institutioner bestående af bleaffald kunne indsamles af samme firma, eller betyder den potentielle smittefare, at dette affald skal håndteres særligt forsigtigt?
Jeg tror sagtens det kan hentes af samme renovatør
- Hvilke aktører indgår i håndteringen af KOD fra institutionen til endestationen i Komtek?
Jeg ved ikke hvem ARGO bruger som transportør fra ARGO til Komtek, men ellers bare komtek
- Hvordan transporteres KOD til Komteks anlæg?
I lastbiler
- Medregnes udledningen fra denne transport, når der sammenlignes forurening fra Komteks og Biovækst?
Ja

Punkter fra samtalen:

- Solum og Roskilde Kommune har ikke aftale om affaldshåndtering.
- Roskilde kommune har fravalgt Biovækst pga. øgede drivhusgasser.
- Roskilde kommune står for håndtering af affald fra institutioner.
- Institutioner sorterer bl.a. to fraktioner; dagrenovation og KOD, men ville sagtens kunne håndtere en tredje bestående af bleer, hvis dette bidrager til cirkularitet. Der bliver også sorteret glas, metal, pap og papir fra til genanvendelse.
- Affald fra institutioner afhentes af Remondis
- Affald fra husholdninger afhentes af Urbaser
- KOD sendes til bioforgasning på et kraftværk i Sønderjylland ejet af Komtek

Godkendte citater:

”Affald fra institutioner håndteres af de samme lastbiler som håndterer industri- og erhvervsaffald og ikke de samme lastbiler som afhenter husholdningsaffald.”

”Som udgangspunkt må man ikke sortere ekskrementer fra hverken dyr eller mennesker som KOD. Dette er i forhold til smittefare. Det er også fordi, at de værker som skal håndtere KOD skal opnå hvis driftstemperatur, for at kunne håndtere affaldet lovmæssigt korrekt, og da alle værker ikke overholder dette, ville KOD indeholdende afføring fra mennesker og dyr kun kunne sorteres til få værker.”

”[Vores KOD] bliver sendt til bioforgasning i Esbjerg på et værk der er ejet af Komtek. Jeg tror ikke at temperaturen på dette værk er høj nok til at håndtere affald som indeholder affald med smittefare som for eksempel menneske- eller dyreeskrementer, men det er ikke noget vi har undersøgt nærmere.”

”Det ser jeg ikke som et problem, at KOD med menneske- eller dyreeskrementer koster lidt mere for os at afskaffe, hvis det havde en god miljømæssig gevinst. Vi ville sagtens kunne håndtere en større mængde KOD, der skulle bare en lastbil mere til. Vores største udfordring er prisforskellen imellem almindeligt restaffald og KOD, hvis ikke der er dokumenteret miljømæssig gevinst. Men vi kunne sagtens overveje at gå over til indsamling af bleer, hvis vi kunne se en mulighed for at skabe cirkularitet.”

”Vi sorterer i fem fraktioner fordelt på 3 beholdere; dagrenovation, madaffald (kod), metal, glas og papir og karton.”

”Vi har foreslået at endnu en beholder tilføjes, hvori plast kan frasorteres. Dette blev dog taget dårligt imod af vores politikere, så vi er derfor endt med en forsøgsordning, der skulle være udført i maj, men nu må rykkes til efteråret pga. Corona. I forsøgsordningen skal borgerne have en ny beholder til sortering af en fraktion samlet plast og en fraktion med papir, pap og karton i stedet for den nuværende beholder til papir og karton. Det er planlagt, at den nye sorteringsordning skal træde i kraft i 2021, så vi vil meget gerne i gang med at teste.”

”Vi har fravalgt Biovækst fordi de har en større udledning af drivhusgassen metan i forbindelse med deres proces end værket i Esbjerg. Når deres affald afdamper, udleder de store mængder metan.”

”KomTek producerer elektricitet, men de mangler en gasopgradering for at kunne sende deres biogas ud på biogasnettet.”

”Ja jeg ser et problem i at sortere bleer med menneskeafføring i samme fraktion som KOD. Jeg ville forestille mig, at hvis bionedbrydelige bleer skulle indsamles, at dette skulle ske i en ny sorteringsfraktion i institutionen.”

"Det ser jeg ikke som et problem, hvis der er tale om en forbedring i recirkulering og genanvendelse. Vi ville sagtens kunne indføre en ny fraktion i institutionerne, hvor bleerne kunne sorteres separat, det ville blot kræve flere lastbiler til afhentning af affaldet."

"Det ville være et større problem, hvis afføring blev sorteret sammen med KOD, for det ville indskrænke vores muligheder for aftagere og formegentlig også hæve prisen på behandling af vores KOD."

Bilag 3 - Peter E. K. Rasmussen

Telefonsamtale mellem Pernille Xenia Larsen (projektgruppemedlem) og Peter E. K. Rasmussen (indkøbskonsulent for Roskilde Kommune) – 27. maj 2020 kl. 08:26-08:51 (25 min). De røde noter illustrerer Peters egen rettelser, tilføjet ved en bekræftelses e-mail til citaterne.

- Den nuværende aftale omkring bleer til Roskilde Kommunes børneinstitutioner er lavet af Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S, SKI.
- Aftalen hedder 50.96 Bleer og er gældende for to år med option på 2 x 12 måneder. Derfor vil det først kunne lade sig gøre at ændre bleindkøbene for Roskilde kommune efter rammeaftalens udløb 30. juli 2022.
- Peter ser det som en stor fordel, at det er SKI, der laver og indgår aftalerne: Mindre arbejdsbyrde for de enkelte kommuner, end hvis kommunerne skulle ud og lave separate indkøbsaftaler -> effektiv måde at undgå at kommunerne laver besværligt dobbeltarbejde. **A)**
- Eftersom aftalen indgås for mange kommuner (66 stk.), giver det et stort volumen af bleer, og derfor har kommunerne nemmere ved at forhandle sig til attraktive priser. ▪ Det er vigtigt, eftersom kommunerne skal være så økonomisk ansvarlige som overhovedet muligt, når det jo er borgerne, der i sidste ende er dem, der betaler regningerne.
- **B)** De miljømæssige krav til produktet ligger ikke udelukkende i indkøbsafdelingen, forstået på den måde, at hvis de i affaldshåndteringen eller overordnet politisk i kommunen beslutter, at de i Roskilde Kommune skal kunne håndtere bionedbrydelige bleer, skal de i indkøbsafdelingen sørge for at levere indkøbene. Det skal dog selvfølgelig kunne hænge sammen økonomisk.
- Hvis der skal kunne laves en ændring i indkøbene, fordi et andet produkt forventes at være mere bæredygtigt end det nuværende produkt, er det vigtigt, at der er konkrete beviser/belæg for det. Ellers kan man komme til at ændre praksisserne i kommunen til noget, der i realiteten er værre for miljøet.
- Peter kunne forestille sig, at det kunne være en mulighed at ændre indkøbsprocedure, hvis Roskilde Kommune evt. indgik i en form for **B)** klyngesamarbejde med omkringliggende kommuner, for at sikre at der var volumen nok i indkøbsaftalen til at kunne **B)** forhandle til gode forhold.

A. Ikke nødvendigvis, at det er SKI som udføre udbuddet, men at det sker i et fællesudbud som kan afholdes af andre indkøbsfællesskaber f.eks Fællesudbud Sjælland (FUS) som er 16 kommuner i Region Sjælland, eller fællesudbud blandt flere kommuner, så der opnås en større indkøbsvolumen og arbejdsbyrden ved et udbud bliver mere effektiv. Kan ikke lige huske om det er 66 kommuner som er med i børneble udbuddet – det skal verificeres hos SKI – det er i hvert fald et betydeligt antal. Slet evt. antal i rapporten.

B. Det vil være et samarbejde imellem indkøb og Miljø afd i kommunen f.eks. ved udarbejdelse af kravspecifikationer ifm et udbud. Jeg nævnte, at der var alternativer i form af, at man kunne udbyde i klynger (altså flere kommuner sammen), men det vil være en konkret vurdering ifm. hvert udbud. I udbuds regi er ordet "forhandling" et fy ord. I traditionelle udbud kan der ikke forhandles – man udbyder ud fra udbudsmaterialet og modtager tilbud og de bliver vurderet ud fra de opstillede vilkår

og kriterier og man vælger her fra det bedste bud. Der sker ikke en forhandling i den forstand som vi som privatperson forbinder med forhandling, altså ændring af priser eller vilkår – det kan/må man ikke. Kort sagt er der i et udbud "Et skud i bøssen" for en tilbudsgiver og ordregiver.